

AGENDAPUNT 2. Landspecifieke aanbevelingen 2026

Aan	Van	Datum
Comité van Toezicht OPZuid 2021-2027	Stimulus Programmamangement	17 september 2026

Onderwerp

Landspecifieke aanbevelingen Nederland 2026

Geacht Comité,

In dit memo informeren wij u over de landspecifieke aanbevelingen (LSA's) die voor lidstaat Nederland zijn opgesteld voor het jaar 2026. LSA's zijn onderdeel van het Europees Semester en worden jaarlijks door de Europese Commissie opgesteld. Het gaat om aanbevelingen voor hervormingen ten aanzien van het economisch, sociaal, werkgelegenheids-, structureel en begrotingsbeleid van een lidstaat.

Lidstaat Nederland is verplicht om de Europese Commissie te informeren over de opvolging van de aanbevelingen van de Europese Commissie. Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) is één van de Europese programma's waarmee deze landspecifieke aanbevelingen (deels) kunnen worden ondersteund. In dat opzicht moeten EFRO-programma's de voortgang van hun programma evalueren en daarbij nagaan of programmawijzigingen nodig zijn om aan te sluiten op nieuwe uitdagingen waarop wordt gewezen in de betreffende landspecifieke aanbevelingen die gedurende de uitvoering van het programma zijn aangenomen of zijn gewijzigd.

In dit memo geven wij u een overzicht van de door de Europese Commissie voorgestelde aanbevelingen voor Nederland voor het jaar 2025 & 2026 en hoe deze verband houden met het Programma EFRO 2021-2027 Zuid-Nederland (OPZuid 2021-2027). Het volledige overzicht zoals door de Europese Commissie op 4 juni 2025 gepubliceerd, is als bijlage toegevoegd.

Landspecifieke aanbevelingen Landenrapport Nederland 2026

De Commissie beveelt Nederland aan om in 2026 en 2027 maatregelen te nemen om:

1. Zich te houden aan de door de Raad aanbevolen maximale groeipercentages voor de netto-uitgaven. De defensie-uitgaven en paraatheid te versterken en tegelijkertijd te zorgen voor efficiëntie in de uitgaven en de begroting geleidelijk aan te passen om structureel hogere defensie-uitgaven te kunnen dragen. Ervoor te zorgen dat alle maatregelen die worden genomen om de gevolgen van de stijging van de energieprijzen te verzachten, tijdelijk zijn en gericht zijn op de bescherming van kwetsbare huishoudens of op het voorzien in de behoeften van energie-intensieve bedrijven, en dat de prikkels voor energiebesparing behouden blijven, terwijl ervoor wordt gezorgd dat de begrotingskosten daarvan verenigbaar zijn met de verplichtingen uit het EU-begrotingskader. De belastingheffing op verschillende soorten inkomsten uit vermogen op elkaar af te stemmen, waaronder een geleidelijke afschaffing van de aftrekbaarheid van hypotheekrente. Maatregelen vaststellen en uitvoeren om

belemmeringen voor de bouw van nieuwe woningen weg te nemen door de ruimtelijke orderings- en vergunningsprocedures te vereenvoudigen. De ontwikkeling van de betaalbare particuliere huursector te ondersteunen, onder meer door de gereguleerde huurprijzen bij te stellen. De verwachte stijging van de leeftijd gerelateerde uitgaven voor langdurige zorg aan te pakken door het systeem kostenefficiënter te maken.

2. De continuïteit te waarborgen van de hervormingen en investeringen die in het kader van de Herstel- en Veerkrachtfaciliteit worden uitgevoerd. Het uitvoeringsmomentum van de programma's in het kader van het cohesiebeleid te handhaven, waarbij waar nodig wordt voortgebouwd op de herverdeling naar strategische prioriteiten en de flexibiliteiten die zijn vastgesteld in de tussentijdse evaluatie van het kader voor het cohesiebeleid.
3. De intensiteit van publieke en private O&O te vergroten door steun gericht in te zetten voor investeringen in belangrijke strategische technologieën en regionale innovatie-ecosystemen. De financieringskloof voor start-ups en scale-ups aan te pakken, onder meer door stimulansen te bieden om institutionele beleggers aan te trekken. Het MKB te ondersteunen bij innovatie en de invoering van nieuwe technologieën, onder meer door middel van directe subsidies en fiscale stimuleringsmaatregelen.
4. De algehele afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen door de uitrol van hernieuwbare energiebronnen te versnellen en de energie-efficiëntie te verbeteren, met name in gebouwen. De overbelasting van het elektriciteitsnet te verminderen door de capaciteit van het transmissie- en distributienet te vergroten, flexibiliteitsoplossingen te implementeren, de handel tussen zones te maximaliseren en vergunningsprocedures verder te vereenvoudigen. Structurele maatregelen te nemen om buitensporige stikstofdepositie en de verslechtering van de waterkwaliteit effectief aan te pakken, met bijzondere aandacht voor duurzame landbouw.
5. Maatregelen vast te stellen en uit te voeren om de prikkels voor het gebruik van flexibele of tijdelijke arbeidsovereenkomsten te verminderen. Het tekort aan arbeidskrachten en vaardigheden aan te pakken, onder meer door onvoldoende benut arbeidspotentieel aan te boren en door bijscholings- en omscholingsmaatregelen beter af te stemmen op de behoeften. De herverdeling van arbeidskrachten naar sectoren met een hoge productiviteit en sectoren die verband houden met maatschappelijke uitdagingen te bevorderen, en tegelijkertijd de arbeids- en levensomstandigheden voor mobiele en migrerende werknemers te verbeteren. De basisvaardigheden van leerlingen te verbeteren, onder meer door het beroep van leraar aantrekkelijker te maken en door op maat gesneden ondersteuning te bieden aan achtergestelde scholen. De deelname aan STEM-programma's te stimuleren.

Kijkend naar de bovenstaande aanbevelingen kan worden geconcludeerd dat slechts een aantal van de aanbevelingen van de Europese Commissie (mogelijk) vallen binnen de scope van het EFRO-programma. Daarbij gaat het met name om de onderstaande bevindingen:

2. **Het uitvoeringsmomentum van de programma's in het kader van het cohesiebeleid te handhaven, waarbij waar nodig wordt voortgebouwd op de herverdeling naar strategische prioriteiten en de flexibiliteiten die zijn vastgesteld in de tussentijdse evaluatie van het kader voor het cohesiebeleid.**

In 2025 is een programmawijziging ingediend om programmabudgetten te herverdelen vanuit prioriteit 2 naar een nieuwe prioriteit 3 gericht op defensie en dual-use innovaties. Daarmee

is ingezet op één van de strategische prioriteiten uit de tussentijdse evaluatie (Mid-Term Review) van het cohesiebeleid. Met de achtste openstelling zal naar verwachting het volledige programmabudget kunnen worden benut. Om er voor te zorgen dat ook aanspraak wordt gemaakt op de maximale EU-bijdrage op basis van de vaststellingen zal mogelijk in 2027 nog een laatste openstelling worden opengesteld met middelen die worden overgeheveld uit de risicoreserve of komen vrij te vallen. Hiermee wordt dan ook een directe bijdrage geleverd aan deze aanbeveling.

3. De intensiteit van publieke en private O&O te vergroten door steun gericht in te zetten voor investeringen in belangrijke strategische technologieën en regionale innovatie-ecosystemen.

Het Programma EFRO 2021-2027 Zuid-Nederland ondersteunt onder andere investeringen in strategische technologieën binnen de vijf transities die zijn bepaald in de Regionale Innovatie Strategie (RIS) Zuid-Nederland 2021-2027. Zuid-Nederland heeft geen specifieke programmawijziging ingediend voor projecten die zich richten op zogenaamde STEP-technologieën (Strategic Technologies for Europe Platform). Desondanks komen sommige STEP-technologieën wel in beschikte projecten naar voren zoals cel- en weefseltechnieken, technologieën voor waterstof en zonne-energie. Daarnaast is er met de achtste openstelling publieke steun beschikbaar gesteld voor projecten die zich richten op defensie en dual-use technologieën, waaronder AI, cyber en drones. Hiermee wordt dan ook een directe bijdrage geleverd aan deze aanbeveling.

4. De algehele afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen door de uitrol van hernieuwbare energiebronnen te versnellen en de energie-efficiëntie te verbeteren, met name in gebouwen.

Door projecten binnen prioriteit 2, die zich richten op de uitrol van duurzame energie en slimme energiesystemen, draagt het Programma EFRO 2021-2027 Zuid-Nederland bij aan deze doelen. Echter, omdat in de praktijk blijkt dat deze projecten in de uitvoering tegen uitdagingen aanlopen, met name in de vergunningverlening, is mede daarom is besloten om budget vanuit deze prioriteit over te hevelen naar een nieuwe prioriteit op het gebied van defensie en dual-use innovaties. Door een deel van het programma uit te voren op de uitrol van hernieuwbare energiebronnen en het verbeteren van de energie-efficiëntie, wordt een directe bijdrage geleverd aan deze aanbeveling.

Overige bevindingen Landenrapport Nederland 2026

Naast deze specifieke aanbevelingen worden in het landenrapport nog een aantal bevindingen gedaan die raken aan de uitvoering van het EFRO-programma Zuid-Nederland. Deze bevindingen worden hieronder kort toegelicht.

- **Inzet Financiële Instrumenten:** De Europese Commissie stelt dat overheidssteun voor start-ups en scale-ups “relatief beperkte financiële middelen” omvatte en dat het ontbreken aan voorspelbaarheid. Volgens de Commissie zou het niet aanpakken van de financieringskloof innovatie en het concurrentievermogen op lange termijn kunnen belemmeren. De Commissie stelt voor om “het gebruik van financieringsinstrumenten, zoals garanties en fonds-van-fondsen structuren, uit te breiden”.
- **Concentratie van innovatieactiviteit:** De Europese Commissie constateert dat innovatieactiviteiten in Nederland sterk zijn geconcentreerd bij grote, gevestigde bedrijven en

dat ondanks een relatief hoge mate van digitalisering van mkb-bedrijf er “aanzienlijke kloof” blijft bestaan tussen kleine en grote bedrijven bij de toepassing van geavanceerde technologieën. Naast een al aangekondigde herziening van een belastingaftrekregeling verwacht de Europese Commissie dat “een combinatie van fiscale en niet-fiscale maatregelen” zou kunnen helpen om deze kloof te verkleinen.

In relatie tot deze bovenstaande punten concludeert Stimulus Programmamanagement dat gezien de vergevorderde status van het Programma EFRO 2021-2027 Zuid-Nederland en de beperkte resterende budgetten, de ruimte ontbreekt hieraan nog in de lopende programmaperiode invulling te geven. Deze aanbevelingen zullen mogelijk wel de discussies rondom de programma's in de komende programmaperiode na 2028 voeden.

Conclusie

Stimulus Programmamanagement is ervan overtuigd dat met het Programma EFRO 2021-2027 Zuid-Nederland een bijdrage wordt geleverd aan de uitdagingen, kansen en concrete aanbevelingen uit het landenrapport van de Europese Commissie, daar waar dit logisch en mogelijk is binnen de scope van het programma (zowel inhoudelijk qua thema's en prioriteiten alsook qua omvang en budgetten). Het OPZuid 2021-2027 programma draagt bij aan publieke en private O&O in strategische technologieën, regionale ecosystemen en, met de achtste en meest recente openstelling, ook aan nieuwe prioritaire thema's als defensie- en dual-use innovatie. Tegelijkertijd vallen een deel van de aanbevelingen van de Europese Commissie nadrukkelijk buiten de scope van een regionaal programma, bijvoorbeeld omdat deze politieke besluitvorming op, met name, nationaal niveau vereisen.

Voorstel:

Wij vragen u kennis te nemen van de inhoud en kijken uit naar uw reactie daarop.